

Maatalous ja Suomen ja EU:n ilmastopolitiikka – tavoitteita ja toimia

26.3.2018

Birgitta Vainio-Mattila, MMM

27.3.2018

1

**EU:n 2020- tavoitteet
2008**

uusiutuva energia 20 %
biopolttoaineet 10 %
energiatehokkuus 20 %
päästövähennys 20 %

**Pariisin
ilmastosopimus 2015**

**Kestävän kehityksen
tavoitteet - Agenda 2030**

**EU:n 2030 tavoitteet
päästövähennys 40 %
(1990)
uusiutuva energia 27%
energiatehokkuus 30 %**

Kaukokulkeutumissopimus

Päästökattodirektiivi

**Eurooppa- neuvosto 2009
päästövähennystavoite –
80 – 95 % 2050 (1990)**

**Eurooppa 2020- strategia (2010)
resurssitehokkuustiekartta
tiekartta vähähiiliseen talouteen 2050
energiatiekartta 2050**

**Ilmaston kesäpaketti:
päästökauppa – 43 % (2005)
taakanjako – 30 % (2005)
LULUCF**

**MAATALOUS JA
MAASEUTU**

**EU
biodiversiteettistrategia
2020**

Energian talvipaketti

Maaseutuohjelma

**EU Yhteinen
maatalouspolitiikka**

Horisontti 2020

**EU:n
rahoituskehys
2014-2020**

**Valtion
tuet**

**Biotalousstrategia
2012**

Ruokaselonteko

Hallitusohjelma

**Suomen tiekartta
kiertotalouteen 2016-
2025**

Agenda 2030 selonteko

**Suomen biotalousstrategia
2014**

**Kansallinen energia- ja
ilmastostrategia (2016)**

**Ilmastolaki (2015)
Keskipitkänaikavälin
ilmastosuunnitelma
(Kaisu)**

**Kansallinen
materiaalitehokkuus-
ohjelma 2013**

ruoka

Tavoitteita

KV:

- Pariisin ilmastosopimus (12.12.2015) - Vahvistaa maailmanlaajuisia ilmastotoimia: pitää keskilämpötilan nousu selvästi alle 2°C pyrkien kohti 1,5 °C, vahvistaa sopeutumiskykyä ja ilmastokestävyyttä, muuttaa rahoitusvirrat kohti vähähiilistä kehitystä; ensisijaisen tärkeää varmistaa ruokaturva ja lopettaa nälänhätä
- kaukokulkeutumissopimus - ammoniakki 2010 31 kilotonnia/vuosi; – 20 % 2005 → 2020

EU:

- päästökattodirektiivi 2016/2284 – ammoniakki 2010 31 kilotonnia/vuosi; – 20 % 2005 → 2020
- ilmaston kesäpaketti (20.6.2016) – taakanjako ja LULUCF; tavoitteet 2030
- energia-alan talvipaketti (30.11.2016) – kestävyyskriteerit

Kotimaiset:

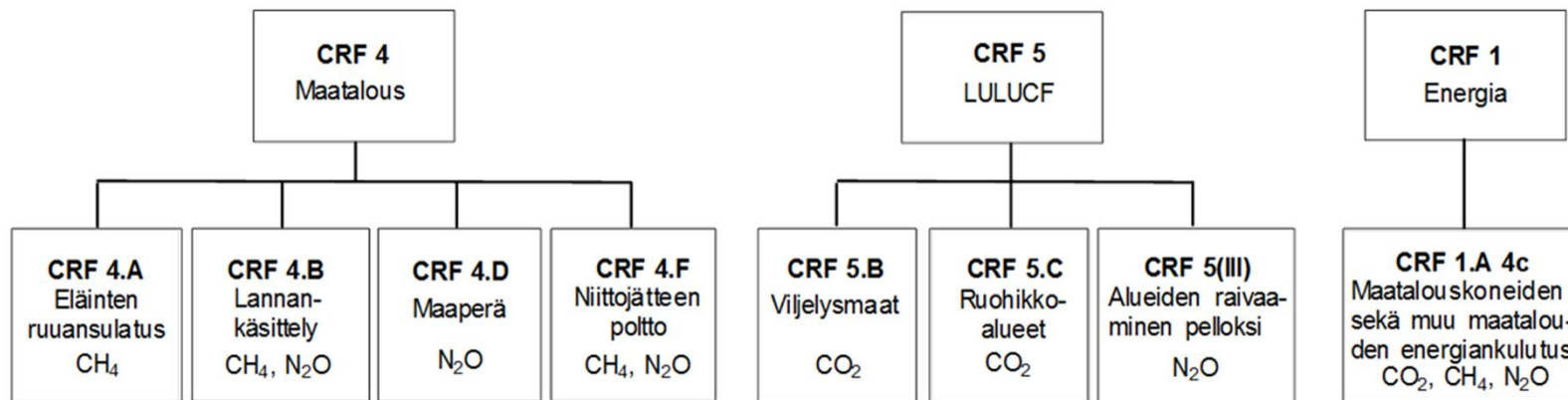
- hallitusohjelma
- kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (2016) – hallitusohjelma ja EU 2030 tavoitteet
- ilmastolaki (609/2015): keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma (Kaisu) – EU 2020 ja 2030 tavoitteet sekä - 80 % 1990 → 2050

27.3.2018

3

Maataloudesta lähtöisin olevat päästöt YK:n ilmastopöytäkirjan mukaisessa raportoinnissa

27.3.2018

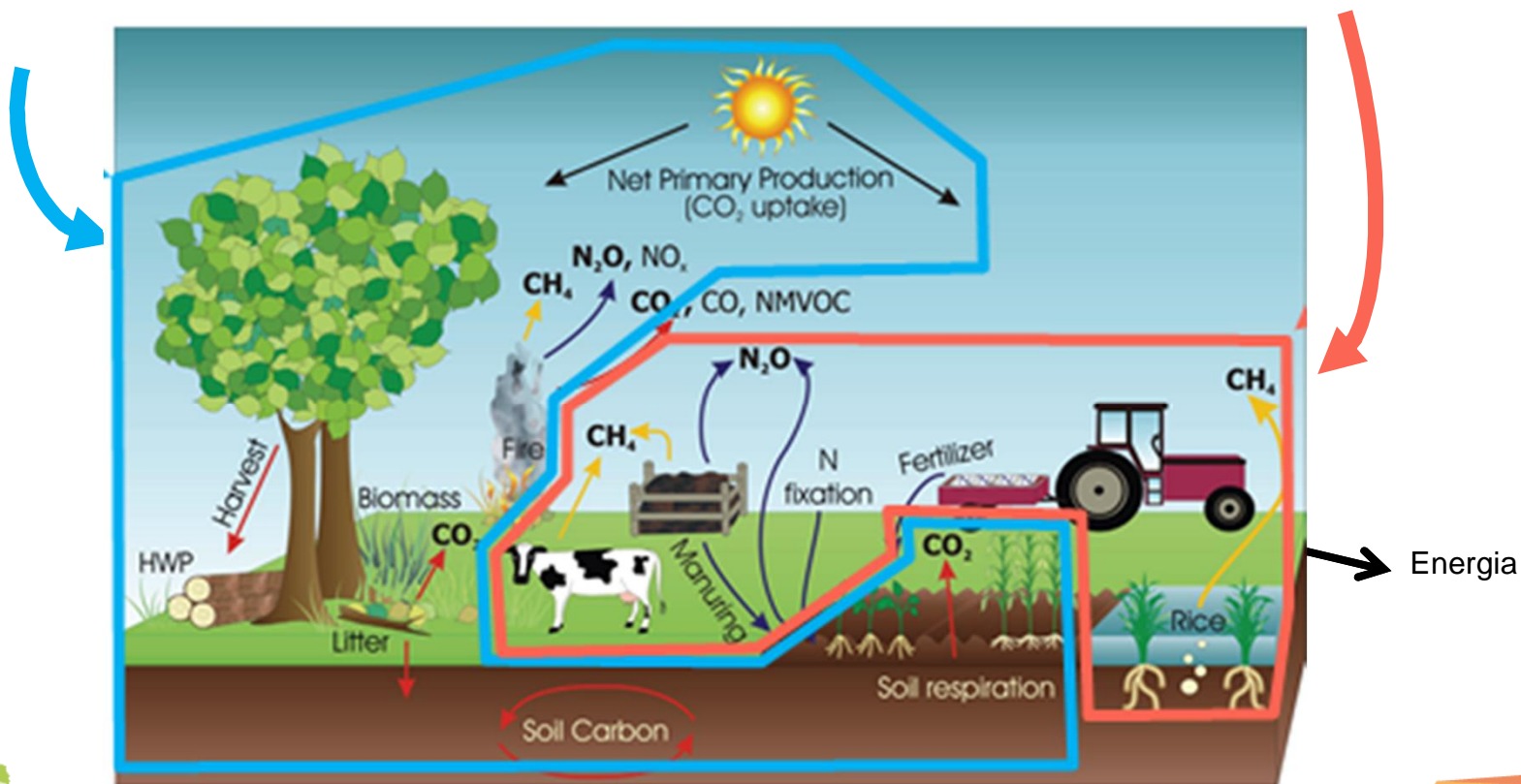
 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maataloussektori kasvihuonekaasujen lähteenä ja nieluna (Kuva:Luonnonvarakeskus)

Maankäyttö (LULUCF)

Maatalous

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maatalouden päästölähteet

- Maataloussektori
 - Kotieläinten ruoansulatus (CH_4): naudat, siat, lampaat, hevoset, vuohet, porot, turkiseläimet
 - Lannankäsittely (CH_4 , N_2O): naudat, siat, lampaat, hevoset, vuohet, porot, turkiseläimet, siipikarja (Lannankäsittelymenetelmät: lietelanta, kuivikelanta, laidun)
 - Maaperä (N_2O): väkilannoitteet, lanta, puhdistamoliete, typensidonta, niittojäännös, orgaaniset viljelymaat (suorat päästölähteet), typen huuhtouma ja laskeuma (epäsuorat päästölähteet)
 - Kalkitus (CO_2)
- Maankäyttösektori (LULUCF: Land use, land use change and forestry)
 - Maaperä (CO_2): hiilivaraston muutos kivennäismailla, orgaaniset viljelymaat (turpeen hajoaminen), biomassa
- Energiasektori
 - Maatalouden energiankäytön päästöt (CO_2 , CH_4 , N_2O): rakennusten lämmitys, viljan kuivaus, työkoneet

Maatalouden päästöt 2015

- Maataloussektorin päästöt taakanjakosektorilla 6,5 Mt CO₂-ekv.
 - nautojen ruuansulatus 2,1 Mt CO₂-ekv.
 - lannan käsittely 0,75 Mt CO₂-ekv.
 - maatalousmaat 3,4 Mt CO₂-ekv.
 - muut 0,22 Mt CO₂-ekv.
- Maataloudessa käytetty energia taakanjakosektorilla 1,0 Mt CO₂-ekv.
- Maatalouden päästöt LULUCF- sektorilla 7,3 Mt CO₂-ekv.
 - viljelysmaa 6,7 Mt CO₂-ekv., mistä orgaaniset maat 6,2 Mt CO₂-ekv.
 - ruohikkoalueet 0,7 Mt CO₂-ekv.
- Maatalouden päästöt ovat Suomen kokonaispäästöistä

noin 25 %

27.3.2018

Energia- ja ilmastostrategia

- <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79189>

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Energia- ja ilmastostrategia 1

Biokaasun tuotanto ja käyttö:

- Kansallisia säännöksiä ja lupamenettelyjä selkiytetään biokaasun tuotannon ja käytön edistämiseksi.
- Biokaasulaitosten tukemista jatketaan kokonaisuudessaan vähintään nykyisellä tasolla osana työ- ja elinkeinoministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmiä.
- Edistetään kaasukäyttöisten autojen ja työkoneiden yleistymistä.
- Edistetään maatalouden biomassojen biokaasupotentiaalin nykyistä parempaa hyödyntämistä.

27.3.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

9

Energia- ja ilmastostrategia 2

Maaperä:

- Selvitetään puuttomien alueiden metsittämismahdollisuudet (ml. toteuttamiskeinot, kustannukset ja vaikutukset).
- Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet metsien raivauksen vähentämiseksi erityisesti yhdyskunta- ja liikenne­rakentamisen yhteydessä (mm. kaavoituksen avulla) sekä pellonraivauksen johdosta.
- Kehitetään peltojen hiilensidonn­an ja -varastojen mittaamis­menetelmiä sekä viljelymenetelmiä, joilla hiilinielua voidaan lisätä. Käynnistetään pilottihanke koskien maatilojen hiilinielujen lisäämistä.
- Selvitetään EU:n yhteisen maatalouspolitiikan viherryttämistuen, täydentävien ehtojen ja ympäristökorvauksen vaikutukset maaperän hiilivarastoihin Suomessa sekä valmistellaan ehdotuksia kuinka tulevassa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa kannustetaan viljelijöitä lisäämään maaperän hyvinvointia, ml. maaperän hiilivarastojen lisääminen ja hiilivarastojen vähenemisen hidastaminen.

27.3.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

10

Energia- ja ilmastostrategia 3

Energiatehokkuus:

- Jatketaan ja voimistetaan hyviksi koettujen energiatehokkuustoimien laajamittaista käyttöä kaikilla toimialoilla. Kasvavaa huomiota kiinnitetään kuluttajien ja pienten yritysten aktivoimiseen energiatehokkuustoimiin.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:

- Vahvistetaan edelleen Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman 2022 toimeenpanoa.

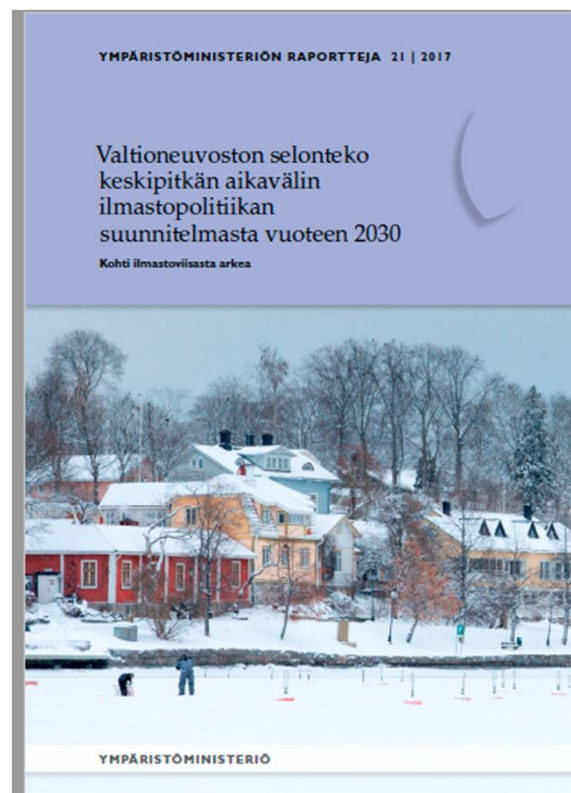
Alueiden käyttö:

- Kasvavilla kaupunkiseuduilla uudisrakentaminen ohjataan ensisijaisesti olemassa olevien palveluiden ja joukkoliikenteen piiriin. Kasvavien keskusten ulkopuolella maankäytön ohjausta kehitetään huomioiden alueiden kehittämistarve, luonnonvaratalouden uudet kehityssuunnat ja pyrkimys paikalliseen energiatuotantoon. Maaseutujen keskuksia ja kyliä vahvistetaan palveluiden paikallisen saatavuuden turvaamiseksi.

Ilmastolaki - Kaisu

- <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80703>

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Kaisu – maatalouden toimet 1

1. Viljellään eloperäisiä maita monivuotisesti muokkaamatta

- Nykyisen toimenpiteen monivuotiset ympäristönurmet turve- tai multamaalla toteutusta jatketaan ja pyritään tehostamaan seuraavalla EU-ohjelmakaudella vuodesta 2021 alkaen.

2. Nostetaan pohjaveden pintaa säätösaloituksen avulla

- Säätösaloitus toimenpidettä jatketaan ja pyritään tehostamaan seuraavalla EU-ohjelmakaudella vuodesta 2021 alkaen.

Kaisu – maatalouden toimet 2

3. Kosteikkometsitetään eloperäisiä maita

4. Metsitetään eloperäisiä maita

- selvityksen alla metsittämismahdollisuudet, keinot jne.

5. Edistetään biokaasutuotantoa

- Biokaasutuotannon edistämistä jatketaan ja pyritään tehostamaan seuraavalla EU-ohjelmakaudella vuodesta 2021 alkaen.

6. Edistetään maaperän hiilen lisäämistä ja säilyttämistä tutkimushankkeiden ja kokeilujen kautta

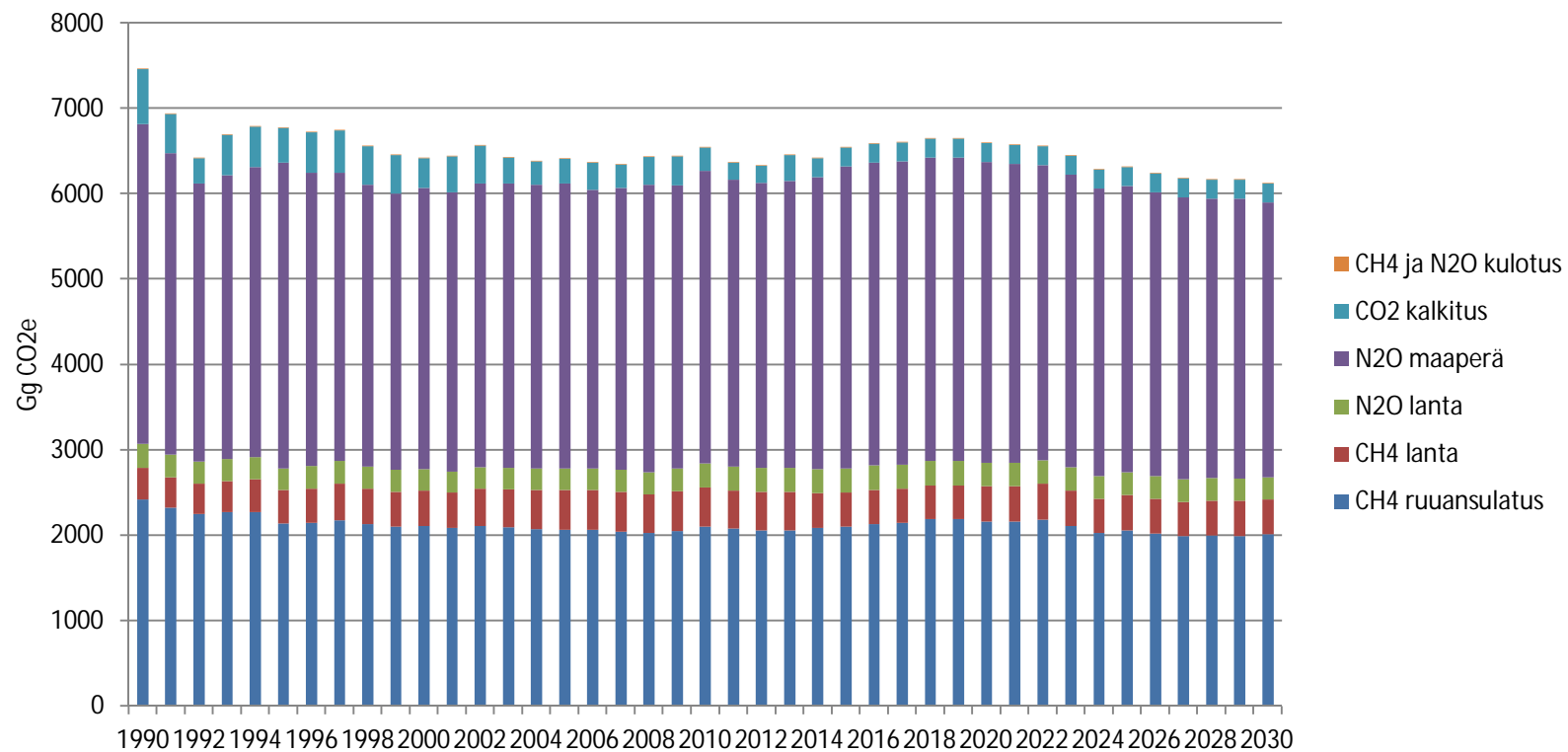

Kaisu – maatalouden toimet yhteensä

	Päästövähennys 2030 Mt CO2e			ha	ha
	Taakanjakosektori	LULUCF	Yhteensä	2015	2030
Eloperäisten maiden viljely monivuotisesti muokkaamatta	0,07	0,32	0,39	159000	212000
Säätösalaajitus eloperäisillä nurmilla	0,14	0,43	0,57	3000	36000
Eloperäisten maiden metsitys	0,23	0,26	0,49	0	45000
Eloperäisten maiden kosteikkometsitys	0,01	0,13	0,14	0	5000
Biokaasun tuotannon lisääminen	0,36	0,00	0,36	-	-
Päästövähennys yhteensä	0,81	1,15	1,95		

Maatalouden politiikkaskenaario

Kaisussa lisäksi

Kulutus:

- ruokavalion muutosten ja ruokahävikin vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin → syönti ravitsemussuosittelun mukaan tai ruokahävikin pienentäminen/puolittaminen

VN TEAS hanke ruokahävikin ja ravitsemussuosittelun ilmastovaikutuksista, missä perehdytään erityisesti siihen kuinka paljon päästöjä voitaisiin vähentää pienentämällä ruokahävikkiä ruokajärjestelmässä ja syömällä suositusten mukaan ja, miten nämä vaikuttavat maatalouden tuotantoon ja sen kannattavuuteen.

Tulossa

- Integroitu kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma
 - 2030 tavoitteiden saavuttaminen (skenaariot 2040)
 - Luonnos toimitettava komissiolle 2018, lopullinen 2019
- Pitkän aikavälin vähäpäästöisyysstrategia
 - ulottuu vuoteen 2050
 - EU:n 2050 päästövähennystavoite: 80-95 %
 - Toimitettava komissiolle 1.1.2020 mennessä

Ammoniakkitoimintaohjelma

- <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160627>

Ammoniakkitoimintaohjelma

- valmisteltu yhteistyössä YM:n, LUKE:n, SYKE:n ja sidosryhmien kanssa
- tavoitteet ammoniakkipäästöille asetetaan Euroopan talouskomission kaukokulkeutumisopimuksen Göteborgin pöytäkirjassa; päästökattodirektiivillä pannaan Göteborgin pöytäkirja EU:ssa täytäntöön : ammoniakkipäästöjen päästökatto Suomessa vuodesta 2010 on 31 kilotonnia/vuodessa.
- Suomi ei ole päässyt tähän tavoitteeseen; ammoniakkitoimintaohjelma on laadittu tätä tavoitetta silmälläpitäen

Ammoniakkitoimintaohjelma

Tärkeimmät ammoniakkipäästöjä vähentävät toimenpiteet ovat:

- lietalannan ja virtsan sijoituslevitys (33 % → 70 %) ja letkulevitys (27 % → 30 %) (2014-2020), kuivalannan ja pintaan levitetyn lietalannan ja virtsan multaus (24 h)
- lantavarastojen kattaminen

Lisäksi päästöihin vaikuttavat:

- maataloudessa tapahtuva teknologia- ja rakennekehitys,
- hallitusohjelman mukaisten ravinteiden kierrätystoimien tehostaminen,
- ruokinnan tarkentuminen ja
- turkistuotannossa tehtävät toimet

Ammoniakkitoimintaohjelma

Lainsäädännölliset keinot:

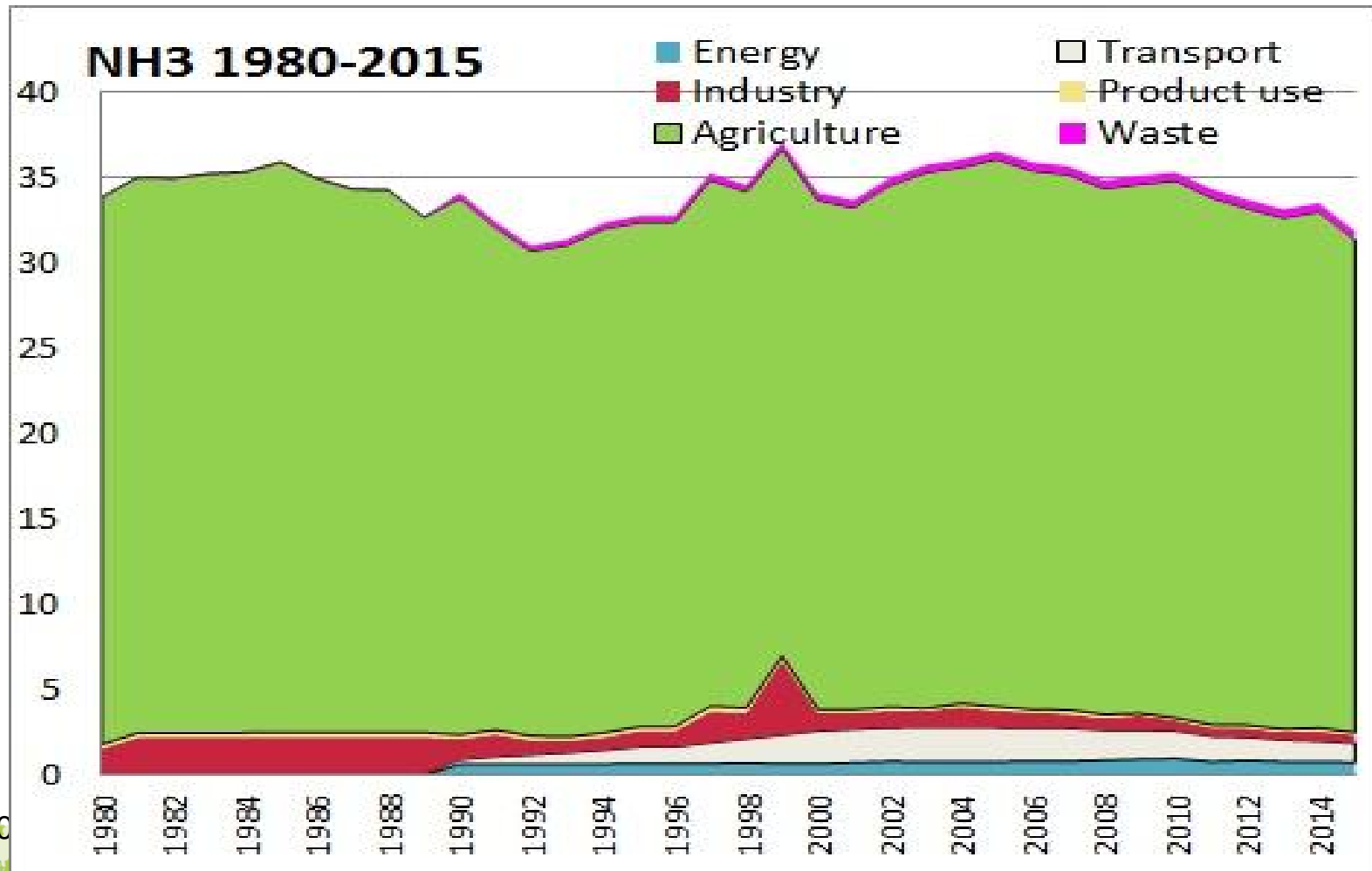
- nitraattiasetus
- eläinsuojan ympäristölupa

Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelma 2014-2020:

- ympäristökorvaukset – lietelannan sijoittaminen peltoon, ravinteiden tasapainoinen käyttö
- maatalouden investointituki – ympäristön tilaa edistävät investoinnit
- neuvontakorvaus
- eläinten hyvinvointikorvaus

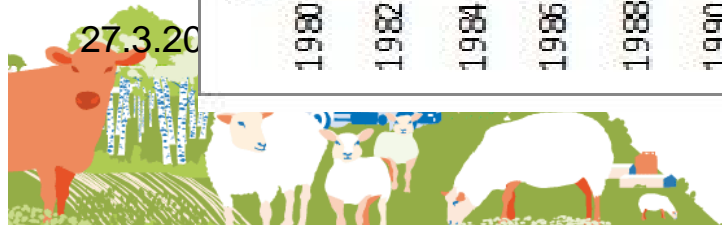
Ammoniakkipäästöt 2015

27.3.20

23

ruokaa ja luonnonvaroja

Lisätietoja

- kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (24.22.2016)
<http://tem.fi/strategia2016>
- ilmastolaki (609/2015)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150609>
- päästökattodirektiivi 2016/2284
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L2284&from=EN>
- EU: ilmaston kesäpaketti
https://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2016072001_en
- EU: energia-alan talvipaketti
<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>
- Pariisin sopimus
<http://www.ym.fi/pariisi2015>
- kaukokulkeutumissopimus
<http://www.unece.org/env/lrtap/welcome.html>
- kansallinen ilmaston inventaarioraportti
http://tilastokeskus.fi/tup/khkinv/khkaasut_raportointi.html

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus ja ilmasto

27.3.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

25

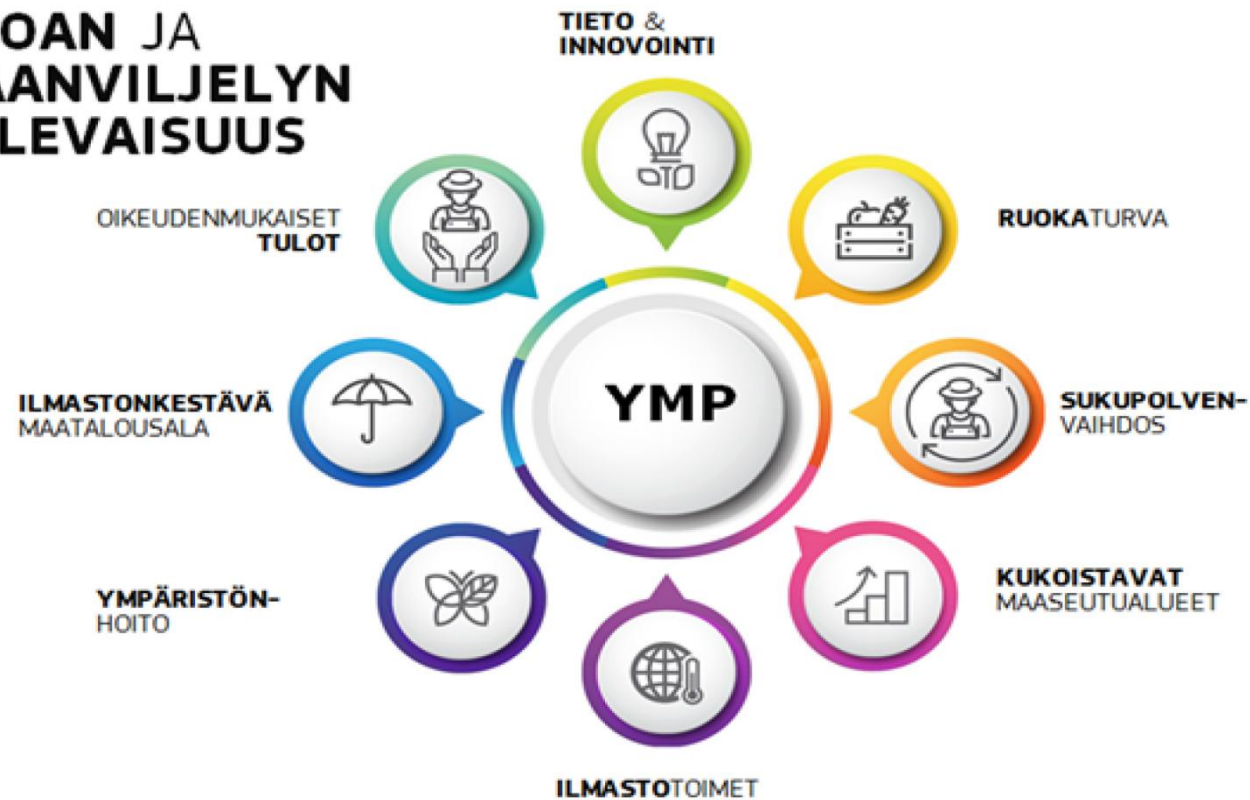
CAP27-uudistus

- Komission tiedonanto uudistuksesta 29.11.2017.
- Vaikutusarviot tammi-maaliskuussa
- Ennen CAP lainsäädäntöpakettia monivuotisen rahoituskehityksen esitys (toukokuussa) – Brexit iso nettomaksaja lähtee yhteisöstä 29.3.2018 ja lopettaa maksut EU:lle pääsääntöisesti 2020 lopussa
- EU-ministerivaliokunta hyväksyi 10.11.2017 Suomen kannat maataloudesta ja rahoituskehityksistä – huomio ruoan tuotannon ja Suomen saannon turvaamisessa.

Ruuan ja maanviljelyn tulevaisuus

RUOAN JA MAANVILJELYN TULEVAISUUS

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

CAP27-uudistus

- CAP:ille uusi rakenne:
 - EU-tasolla päätettäisiin vain isot tavoitteet ja yhteinen viitekehys politiikalle.
 - Jäsenmaakohtainen strateginen suunnitelma (kattaa molemmat pilarit; suorat tuet ja maaseutuohjelmat) hyväksyttäisiin yhteistyössä komission kanssa. Suunnitelma sisältäisi maakohtaiset tavoitteet ja saavutettavat tulokset ja toimenpiteet tuloksiin pääsemiseksi.
 - Jäsenmaalle enemmän valtaa päättää sen alueella sovellettavan tukikokonaisuuden sisällöstä, valvonnasta ja seurannasta.
 - Komissio seuraa jäsenmaiden tavoitteiden ja tulosten saavuttamista, jäsenmaat viljelijöitään.

CAP27 -uudistus

- Erilaisia ympäristötoimien tasoja karsittaisiin; vain uusi ehdollisuus (kaiken tuen saamisen edellytys) ja vapaaehtoiset lisätoimet II pilarissa.
- Riskienhallinnan kehittäminen (mm. vakuutukset)
- Nuorten viljelijöiden saaminen alalle.
- Tietotaidon, innovaatioiden, uuden teknologian hyväksikäyttö, täsmäviljelyn edistäminen.
- Biotalouden ja kiertotalouden kautta uusia mahdollisuuksia tulonmuodostukseen.

CAP27-uudistus

Rahoitus:

- Rahoitus auki (kokonaistaso / pilarien suhteet)
- Suorien tukien yhteisrahoitus: monella jäsenmaalla (ja komissiolla) varauksellinen kanta. Ne halutaan säilyttää täysin EU-rahoitteisina tai ainakin kansallisen osuuden on oltava pakollinen maksaa.
- Tukien tasoitusta jäsenmaiden välillä ja sisällä jatketaan.
- Tukikatot ja tukien asteittainen alennus pohdintaan jälleen, tuen suuntaaminen niille, joilla todellinen tuen tarve (pääelinkeinona maatalous / pienemmät tilat).

CAP27 -uudistus

- Positiivista:
 - jäsenmaille lisää valtaa olosuhteidensa huomioon ottamiseen.
 - strateginen suunnitelma – Suomikin on esittänyt vastaavaa mallia
 - ympäristö- ja ilmastoasioiden kerroksellisuutta vähennetään – jäljelle uusi mahdollisuus (tuen saamisen edellytys) ja vapaaehtoiset lisätoimet
 - nuorten viljelijöiden tukeminen, panostus innovaatioihin, uuteen teknologiaan, biotalouteen
 - mahdollisuus yksinkertaistamiseen

CAP27 -uudistus

- Kysymyksiä:
 - rahoitus auki (kokonaistaso / pilarien suhteet)
 - toimenpiteet auki (LFA / tuotantosidonnaiset tuet / eläinten hyvinvointikorvaus jne.)
 - uusi vahvistettu ehdollisuus: tuleeko jälleen tiukkoja EU-tason vaatimuksia?
 - valvonnan toteutus, kun siirrytään seuraamaan tavoitteita ja saavutettavia tuloksia, indikaattorit?
 - aikataulu – siirtymäaikojen tarve?
 - Suomen erityiskysymykset – tulee varmistaa, että ovat mukana

Lisätietoja

- Tiedonanto suomeksi:
- https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/future-of-cap/future_of_food_and_farming_communication_fi.pdf
- Euroopan komission taustatiedote:
- http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-17-4842_fi.htm

• Kiitos!

birgitta.vainio-mattila@mmm.fi

